

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня
крім неділь і руских свят
з год. 8-їй пополудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 9
ул. Коперника. — Експедиція
місцева в Агенції Ляндонского
в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошення зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесення по
15 кр. від стрічки.

На адресу праскої Politik-и.

Праска Politik з 27-го липня, обгово-
рюючи замкнене XIV. сесії ради державної
і причини сего замкнення, подані в офіци-
яльний Wiener Abendpost, радує ся, що гр.
Тун всю вину за неуспіванє парламентаризму
в Австрії звалив на лівцю в ціло-
сти, не виключаючи і німецької вірнокон-
ституційної шляхти. Тим — каже Politik —
гр. Тун зріввав з системою гр. Баденього,
що за всяку ціну намагав ся приєднати
собі німецьку більшу посілість.

Провіривши сей факт, зазиває Politik
гр. Туна, щоби він, зріввавши з всею лі-
вицею, тим ближше приляг до правиці і
приймив ся за осушення її програми с. є.
за переведенє автономного прин-
ципу. Такий рішучий зворот в право при-
чинив ся би — після Politik-и — до ціл-
ковитого уздоровлення внутрішніх
сумних відносин.

По тім зазиві до гр. Туна звертає ся
орган чеської шляхти до складових сторон-
ництв правиці і жадає від них повної
солідарности.

Проти солідарности правиці як-раз під
теперішню хвилю ми не мали би нічого
замітити, коби не одна важна обставина,
коби не той момент, що чеські дневники
від якогось часу безнастанно акцентують
автономний принцип і домагають ся єго
осушення, а правильно промовчують
другу точку програми правиці, с. є.
переведенє рівноправности всіх
народів австрійських.

Те систематичне промовчуванє другої
точки програми, котра була підставою
сполученя руских, словінських і хорватських
послів з правицею, викликало вже давній-
ше оправданій несмак в «Славянськім
християнсько-народнім Союзі» і спонукало
д-ра Фериянчича до заяви в парламен-

тарній комісії правиці, що згаданий клюб
рад би вже побачити якусь позитивну
акцію правиці в напрямі осушення рівно-
правности всіх австрійських народів. Те
промовчуванє другої точки програми пра-
виці було і причиною, що орган полудне-
вих Славян «Der Süden» в окремій і дуже
виразній статі під заголовком «Zum Spra-
chenstreit» висказав мале недовіре про-
чим клубам правиці.

Ми надіяли ся, що ті дві заяви «Слав.
христ.-нар. Союзу» найдуть відгомон в че-
ській і польській прасі і що провідники Че-
хів та Поляків заберуть голос, щоби роз-
віяти недовіре, яке зросло межі «несити-
ми» а «ситими» союзниками правиці. Одна-
кож доси — на жаль — не стрінулись ми
з відповідю на сю тему. Протинно. При
всякій нагоді читаємо лише зазиви до со-
лідарности правиці, але про додержанє
умови сей солідарности мов-
чить ся.

Чи таке мовчанє на часі і чи се мов-
чанє скріпить солідарність правиці? — ми
дуже сумніваємо ся. Всяке, хочби найле-
ше недовіре належало би в зароді усуну-
ти. А вже на всякий слухай не яло ся по-
важний голос руских, словінських та хор-
ватських послів легковажити. Се що до
зазиви Politik-и в справі солідарности.

Друга справа, се висказ Politik-и, ко-
тра думає, що переведенє автоном-
ного принципу уздоровить цілковито
сумні внутрішні відносини в Австрії. Се
уже зовсім хибний погляд, з котрим не
в силі ми згодитись. Чеські послы зволять
собі пригадати, що они самі колись — пе-
ред язовими розпорядженнями, виданими
в їх користь — уздоровлення сумних вну-
трішніх відносин в Австрії надіялись ви-
ключно від рівноправности австрійських
народів. Що тоді було добрим, те не може
бути нині злим і нездалим средством. Чи
думають наші союзники з правиці, що по-
сли рускі, словінські та хорватські можуть

вдоволитись автономією коронних країв
без попередного переведеня пов-
ної рівноправности національної? Нако-
лиж в них така думка не може по-
встати, то до чого здає ся поклик «Politik-и»
на адресу гр. Туна, щоби керманіч §. 14.
з'ужив нині сей параграф виключно в ко-
ристь автономного принципу а не також в
користь рівноправности?

Politik повинна мати заєдно на памяти,
що солідарність правиці може остоятись
лише на реальних підставах. А реальною
підставою солідарности правиці є не лише
змаганя чесько-польські, але і змаганя «не-
ситих» ще полудневих Славян, Русинів і
клубу католицьких людовців. Егоїзм, що
виявляє ся в органах чеської праси, не мо-
же не витворити у союзників пересвідче-
ня, що Чехи надуживають солідарности
правиці виключно для своїх цілей. Таке
поведенє може навіть з часом ради-
кально розстроїти солідарність правиці
і витворити зовсім инакші угрупованя
сторонництв в центральнім парла-
менті. Нинішня парламентарна більшість
стоїть компромісом о виразних умовах.
Тож в першій лінії мусять інтересовані
дбати о точне додержанє сих умови, бо
инакше компроміс може розпасти ся. Clara
pacta claros faciunt amicos — на сю стару
правду не повинні іменно чеські послы ні
на хвилинку забувати. Солідарність сла-
вянська не може статись покришкою ні-
якої нещирости. Ми принайменше розу-
міємо під славянською солідарністю
щось більше як хвилеві, егоїстичні проби
союзів.

Ми приймаємо проте зазив Politik-и
до витриваня в союзі з правицею зовсім
симпатично, але пригадуємо разом ор-
гани чеської шляхти обі точки програми
парламентарної більшости, що нас зсолі-
даризували.

Красатнюки.

Оповіданє з народнього життя в Україні.

Україно, Україно!
Оце твої діти

Село наше лежить на шляху, що йде з О-
деси на Київ. По сьому шляху колись то, було,
чумак ходить, а тепер вже років може з п'ят-
найцять залізниця бігає. Шлях йде горою, а се-
ло наше як-раз у яру. Посеред яру вода про-
мила глибокий яр, по обох берегах сього яру
так попід горою простяглись рядки хаток. З од-
ного боку один ряд, а з другого три. Хатки бі-
лі, чисті, тільки дуже бідні, абияк вкриті гни-
лою соломою та буряном. Рідко, рідко яка не
підперта.

Клуни ні в кого нема, малесенькі хліви
та обори пороблені з гною, бо лісу в нас нема,
треба верстов сто їхати, аж під Балту. А за
садки, то й не питає, так де-не-де є акаційки...
Як глянеш на село, то зараз видно, що не легко
живеть ся сим людям.

На горбочку стоїть кам'яна, невеличка, але
дуже гарна церква. Вся вона так і сховалась
у густих, прегустих липах та кріслатих волос-
ких горіхах, тільки видно єї високу білу баню.
Жовта дерев'яна дзвіниця стоїть окреме.

Під горою поруч із церквою панський двір.
Посеред зеленого майдану стоїть великий, ста-
рий дім, з червоним жерстяним дахом. Дикий
виноград обгорнув довгий скляний ганок, мов
зеленим килимом. Великі берести та ясені
вкрили своїм гиллем увесь дах, тільки де-не-де
прогляне червона краска. Великі порозвалювані
стайні та комори обгорожують подвіря, мов сті-
ною. За домом попід гору далеко, далеко, аж
до самого цвинтаря простягнув ся розкішний
сад. І якого там дерева нема? Вишні, черешні,
груші, виноград...

Через садок протікає невеличка річечка і
тече яром через все село аж у ставок, що роз-
лив ся по долині за селом. Гребля осунулась,
тільки стирчать грубезні пні, бо верби вже давно
позрубували та попродали. Молодник не росте,
бо що дня череда, йдучи до дому, переходить
через греблю.

Над ставком у ряд з людськими хатами
стоїть двір Мирона Івановича Красатнюка.

Велика, нова хата, з зеленими віконниця-
ми, вкрита гарно очеретом. Біля хати стоїть ве-
лика клуня, у ряд з нею комора, трохи далі
стайня й возівня, а під горою великі обори
з гарненько вкритими шопами. На току рядами
стоять здоровенні ожереди солом. Видно, що
господар сїєї хати дуже заможний.

Мирон Іванович чоловік ще не старий, так
літ може п'ятдесяти. Високий на зріст, сухор-
лявий та жиливий. Вузький лоб, довгий го-
стрий і якось закорючений ніс, ріденька, наче
общіпана русьва борідка зовсім нагадують хи-
жого шуляка.

Маленькі сірі очі дивлять ся лукаво спід
густих брів.

Мирон тепер дуже багатий господар, а ще
я зазнаю, що він був такий самий голій, як
і всі наші селяни; і звався тоді просто Миро-
ном, то тепер вже єго звуть Мироном Іванови-
чем*) А тепер гляньте но, яка хата, скільки ху-
доби, скільки овець!... Оце років може з вісім,
як він тримає у пана шістьсот десятина поля.

Як вийшла воля, то панові нашому не
йшло господарство на руку; звик, знаєте, за
панщини, що дурно на його робили, а тепер
годі, треба платити. Господарював він після во-
лі років з десяти; а далі як робітники подо-
рожчали, бачить, що тяжко, покинув все.

Землю віддав в посесию Мироніві, а сам
подався у Одесу до дітей, бо там діти єго вчать
ся в школі. Тепер тільки на літо приїздить
з дітьми до дому.

*) У нас панів та багатих селян звуть по
батькові.

Лихва і кредит селянський.

(Реферат д-ра Леоп. Каро на кат. вічі.)

(Дальше.)

6. Способи проти лихви.

Межі средствами проти лихви і в загалі проти визиску стоїть на передовім місці засада, що відповідає етиці християнській. Є се засада відповідності годження. Як ти мені годиш, так по силам моїм годжу я тобі.

Ту засаду треба заєдно мати на оці при оціненні кривдження.

Найбільшим покривдженням є кривда понад половину вартості (laesio enormis). Вже римський закон припускав уневажнювати такий контракт, де одна сторона не удержувала і половини того, що жертвувала другій стороні. А мимо того обов'язуючий нас кодекс припускає зречи ся права, наставати на уневажнені контракту з сего титулу. Отже купуємо рілляніч машини, меблі, образи, годинники, машини до шиття на рати. Агента предкладає нам письменний контракт до підпису, в котрім зрікаємо ся сего права (уневажнення контракту), а відтак фабрикант присилає нам предмет менше вартний о половину того, що ми за него зобов'язали ся уплатити. Але дарма. Умова заключена, платити треба. По довгих короходах виклопотали вкінці покривдження у правительства закон о торгівлі на рати. Але се лише половинне средство, що не нищить самого зла, а лише деякі прояви. Знищити зло може лише постановка, що право: наставати на важність умови по причині покривдження над половиною вартості є правом характеру публичного (ius cogens), котрого не можна зречи ся власновольною заявою. А належало би додати до того, що засуджений за такий рід лихви або обманства не має вже права поселити ся на селі.

Наколи закон маєвий пруский (з 4. мая 1875 р.) пішов так далеко, що установив депортацію неслухняних католицьких духовних, наколи союзна рада німецька (Bundsrath) таку саму кару задумала приміняти в 1888 р. до політичного опортунізму соціалістів, то кара — не вже депортація, а лише заборони селити ся на селі не видасть так дуже драконського для так небезпечного злочинця, яким чейже є лихвар або обманщик. А була би така установка для сільского люду дуже спасенна. Для того належало би видати закон, силою котрого суди прислугувало би право, обмежити засудженого за лихву в виборі місця поселення по відбутій карі.

В Німеччині повстали селянські союзи як приміром в Тревирі, або антилихварські товариства, як приміром над рікою Сарою, що станули до борби проти лихварского визиску і вже багато доброго здійали. Було би пожеланим, щоби і в нас заведено такі союзи або

товариства, щоби лише поважні личности взяли се діло в свої руки, щоби відтак сї союзи не стали ареною до низької агітації против раси жидівської або релігії, а лише в загалі против лихварского ремесла.

Пропоновано також в Німеччині, щоби вірителі, купці і др. були правно обов'язані, рахувати ся що пів року з своїми довжниками і клієнтами а то під карою, що за час, за котрий не обрахували ся, тратять свою вірительність.

В кінці не треба нам забувати про небезпечність вексельних інтересів для селянина. Лібералізм побіч других добутоків дуже сумнівої вартості приніс нам і загальну спосібність вексельну. Завдяки сій загальній спосібності задовження себе і замотаня в павутину — кождий селянин може підписати вексель, а як лише підписав, то і без пощади мусить его заплатити. Міг бути вексель кавційний, міг его дати селянин лише в депозит, а готівки не одержав; як прийшов термін, віритель перенісав вексель на свою жінку або приятеля, а хлоп мусить его викупити, бо инакше жде его наказ заплати і екзекуція.

Можна би проте спосібність до підписування векслів відобрати селянам, як єї не посідають нині офіцери в чинній службі. Трудність лежить лише в точнім означенню, хто є селянином? Можна би виставлюване векслів обмежити лише на купецкі круги, звідки вексель вийшов і в котрих кругах най би і полишив ся на все. Імовірно повинно навіть прийти до того, хоч нині тяжко буде се перевести. Лишає ся ще внесене німецьких учених, щоби імена тих стигати до реєстру вексельного, котрі хотять мати право виставляти векслі. Реєстр такий був би подаваний до прилюдної відомості. Можна би пійти за англійським законом з 1777 р., котрий забороняє виставляти векслі на суми низше п'яти фунтів штерлінгів і сказати: установляє ся мінімальна сума, приміром 50 зр., понизше котрої виправді можна би виставити вексель, але вексель такий мав би лише значіння довжного скрипту, а свою силу вексельну задержав би виключно в купецьких кругах.

В кінці треба би розвести агітацію, щоби селяни в загалі не затагали довгів вексельних, пояснювати їм небезпечність такої форми зобов'язання, або принаймніне законом постановити, що неписьменні не можуть виставляти векслів.

Але самі закони закони не усунуть лиха. Тут мусить вся суспільність приложити рук на велику скалю. Суспільність повинна зрозуміти грозу лихви і спільними силами старати ся се зло викоринити. В тій цілі не обійде ся без квестіонара, який би треба розіслати в найширші круги, щоби зло докладно і всесторонно розпізнати.

Дальше буде.

Вісти політичні.

Князь Бісмарк помер 31. липня о 10. годині 45 минут вночі в Фрідріхсверге. Високий вік князя та вісти, які часто появляли ся о тяжкій і небезпечній занедужаню князя, приготувляли сьвіт до думки, що старий, зелізняк б. канцлер німецької держави наближує ся до гробу. Довгий час поборював кн. Бісмарк всі земські сили, котрі ставали на перешкоді его роботі, довгі літа був сьвіт призвичаєний видіти в особі кн. Бісмарка те все, що зве ся чоловічою силою і знанєм, а однак і жите сего зелізного чоловіка мусіло в кінці піддати ся правам людского істнованя. І він мусів заплатити данину смерті! Що смертного на нїм було, снічне незадовго в землі, але полипить ся пам'ятник, котрий кн. Бісмарк зробив для величчя і єдності Німеччини своїми ділами. Пам'ятник, котрий буде свідчити потомности німецькій о ділах — велити духом, — пам'ятник, на котрий і ворог покійника мусить з подивом глядіти.

На початку діяльності кн. Бісмарка була Німеччина географічним понятєм без сили і впливу на всесвітні події, був се конгломерат з різних країв, несвідомий в своїм почуваню і стремліннях. Аж тут явивсь молодий юнкер, котрого зразу висміяно. Але сьміх уступав, наколи спостережено, якої зелізняк воли і знання сей чоловік, з якою силою він стремив до заложеної цілі, се є до єдності і могутости німецької держави. Він приніс припис, що воля і діло мужа держави становлять одну нероздільну прикмету; наради при зеленім століку, паперові переговори і парламентні бесіди не були після его погляду средством ведучим до цілі. До цілі своєї, се є до єдності Німеччини, потребував він кїту з крові зелізня. І сїм средством на полях битв споїв він Німеччину і запевнив єї перворядне становище в цілїм сьвіті.

Та заким довершив кн. Бісмарк сего великого діла, мусів він нераз не два силою ломити противні пересвідчення людий, мусів не раз не два досягнути его гнів і сильна рука противників, через що й немало мав він завзятих ворогів.

В своїй політиці не був князь ніколи приятелем Австрії. Він мав на оці тільки добро своєї держави. І сего доказав, як мало який инший муж державний перед ним і для того подивляє его сьвіт.

Бісмарк Отто Едвард Леопольд, князь на Лявенбурзі, родив ся 1. цвітня 1815. р. в Шенгаузені. Его отець служив в прускій армії і як ротмайстер пенсіонував ся, щоби міг заряджувати своїми добрами. Мати покійного князя звалась Люїза Вільгельміна Менекен. Покійний князь Бісмарк образував ся насамперед від 1821—1827 в Пляманьскім Інституті вихованчїм,

Така вже доля, мало не всіх, українських панів. Вони покидають господарства, та віддають землю жидам, шляхті, або й багатирям з селян в аренду, котрі далеко гірше оббирають мир Божий ніж перше пани.

Як ми ні просили нашого пана, щоб віддав землю в аренду цілій громаді — не хтів.

Мирон нашптав йому:

— Не давайте, каже, бо вони не мають звідки платити; опісля будете позиватись з нами, а я вам зараз і задаток дам.

Так пан йому й віддав.

Що вже ми не благали, таки віддав Миранові.

А ми без землі що?

Як прийшла ото воля, то відмежували нам по три десятини. Щож з тих трох десятинок? Толоки треба, сїнокосу треба, та таки й поля треба, бо з нашого ґрунту не то що не оплатиш ся, а й не прохарчуєш ся. І взяв Мирон тую землю в пана по три карбованці, а нам віддає по шість. Щож ти зробиш? Мусиш платити, жити якось треба. Худобу теж треба десь пасти, мусиш віддавати у череду до Мирона. А він і Бога не боїть ся, по три карбованці з голови дере, та по карбованцю з вівці за літо.

А як прийде зима, хліба не стане, податок платити треба, до кого підеш позичити? — до Мирона. А Миронові на руку й ковінька! Зимову дасть на десятину по три карбованці, прийде

літо, люди роблять десятину по шість, по сїм карбованців, а ти мусиш відробляти по тій ціні, що при нужді згодив ся.

Тай робиш так, як за дурно, бо гроші проїв ще зимою, або весною. Прийде пора треба своє збирати, а тут Мирон тягне са своє поле.

— Мирон Іванович, просиш, почекайте, коли ваша ласка, я тільки на харчі зароблюю...

— Мені яке діло! Було не брати, я тебе не силував, сам казав, що в жнива відробиш.

Попробуй не піти, то поведуть у волость та вибють добре, або засадять в холодну, тай просидиш скілька день. (Бо старшина тягне за багатирем).

А в жнива прогаяти день, що в инчу пору — тиждень.

Инчий аж на вколїшках просить:

— Мирон Іванович, майте Бога в серці в мене своє сипеть ся, діти голодні...

— Іди! мене сим не розжалобиш, знав брати, знай віддавати. Я гроші не на дорозі збираю.

Мусить чоловік йти, своє най хоч висипеть ся.

О такий то наш Мирон.

А назад років п'ятнайцять, то був бідний, бідний, а тепер гляньте но!

От слухайте, як він забагатів. Так люди тозказують, то й я за ними.

За паньщини, було, до паньского двору ходять люди вночі на варту по черзі з села.

Ото одної ночі був на варті Мирон. Ходить собі він кругом з булавою, та калатає в дощечку. Коли дивить ся, щось візджає у двір, він підходить, бачить, віхала бричка запряжена конякою, а на бричці нікого нема. Що за диво? Підходить ближше, дивить ся, аж то бричка крамаря кацапа, що продає по селах всілякий крам. Сей крамар, як приїздов в наше село, то завше, було, почує в пана на подвірї. Мирон почав оглядати крам, тай вглянув скриньку з грішми. Оглядів ся навкруги; нікого нема. Він узав ті гроші, коняку вивів за ворота, ударив бучком. Коняка з бричкою й побігла собі дорогою скільки духу.

Закопав Мирон гроші, тай пішов стерегти двір. Розказують люди, що там було карбованців з триста.

Коли так перед сьвітом прибігає кацап.

— А чи не бачив ти, чоловіче, брички з конякою. Зайшов на хвилиньку у коршму, а вона й втікла.

— Та бачив, хтось коло нашого двору проїхав туди наче в Курлюгівку.

— А яка коняка?

— Сива.

— Ох Боже ти мій — заголосив крамар. Пропало все моє добро! Тай побіг у Курлюгівку.

від 1827—1830 учився в гімназії Фридриха Вільгельма, від 1830—1832 в так званій «Grauer Kloster» в Берліні, а відтак в 1832 перейшов на університет в Гетінген. По зложенню іспитів в 1835 працював в міській суді в Берліні, а слідуєчого року перенесено його до адміністрації в Аквізграні. По другім іспиті був урядником в Почдамі. В 1838 вступив до війська яко однорічний охотник. Рівночасно учився агрономії, щоби разом з братом взятися до адміністрації задовженого маєтку на Поморю. По смерті батька одержав в спадщині Кайнгоф і Шенгавзен. Від того часу замешкав в Шенгавзені і віддав ся господарці. Звідси вибрано Бісмарка послом до провінціального союму саскої провінції. В 1847 став членом спільного союму пруского і тут звернув на себе увагу безсідом, в котрій доказував против лібералів, що війна в 1813—15 мала на цілі висвободжене з чужого ярма. Бесідою сею зазначив Бісмарк свій погляд принципіальний на нинішні відносини Німеччини до Франції, котра під Наполеоном I. вложила ярмо на Німеччину. При иньших справах зазначував свої консервативні погляди супротив ліберального напрямку, доказуючи, що Корона має в суспільнім устроїстві відрубні і незалежні права і що уступства на річ народу тільки дозволяють ся. В 1849 яко посол старався витворити сторонництво для оборони прав короля. Такі погляди звернули очі двору на Бісмарка. В 1851 король Фридрих Вільгельм IV. іменував його легітимационним радником, а вскорі послом в Франкфурті над Меном. Тут пізнав він відносини німецьких князівств і королівств і австрійську політику, котрої від першої хвилі свого побуту в Франкфурті був ворогом. Тут розпочав він своє діло ослаблення Австрії а скріплення Прусу. З Франкфурту післано Бісмарка до Петербурга, де позискав довіре царя Александра II. і використав його на пожиток Прусу. З Петербурга пішов на амбасадора до Парижа, звідки ще того самого року повернувся до Берліна на становище міністра стану з правом президованя в раді міністрів. На тім становищі перепровадив Бісмарк ухвалу пруского союму для реорганізації армії. Союм пруский не довіряв Бісмаркови і не хотів ухвалити потрібних видатків, але Бісмарк ставши в тім часі міністром справ заграничних і президентом кабінету, зробив се без ухвали соймової. Розпочала ся робота з Австрією. Бісмарк поставив в 1863 р. альтернативу Австрії: або най поділитися се добровільно з Прусами управою німецьких справ, або най приладить ся на зірване зносин. Австрія скликала конференцію німецьких князів, але пруский король за

Розказують, що аж під селом в яру найшов коняку, паслав собі.

Він до бички — крам цілий, а грошей нема.

Так і пропало.

Минуло скільки літ. Ото вже й воля вийшла, а Мирон все собі живе, як і перше, аж років через три після волі, купив собі бички, а опісля коні і так по трохи, по трохи почав богатіти.

А далі почав по трошки людям гроші з зими давати, а йому в жнива відробляли. Далі взяв у пана скільки десятин поля, а як пан покинув господарювати, то він і все забрав. Тепер половину віддає людям, а на другій половині сам господарює та згони випасає.

Оце вже недавно поставив все нове обійстя.

Жінка його, тітка Настя, нічого казати, гарна людина; така смирна. Часом, як він вже дуже кого обигає, то вона й обізвається:

— І Бога ти не боїшся! Слава Богу маємо таки що їсти, на що тобі ще людська праця здала ся!

— Не твоє діло! гукне Мирон.

То вона тільки зітхне, тай замовкне.

(Конець буде.)

порадою Бісмарка не явився. Справи не поладжені, а мимо того Бісмарк так зручно вів політику, що Австрія провадила спільно з Німеччиною війну в 1863 і 1864 о Шлезвіг-Гольштейн і дозволила використати овочі війни Прусам.

В часі польського повстання держав з Росією. Коли 1866 році настало непорозуміння з Союзом о бюджетове право, тоді Австрія і середні німецькі держави думали, що се ослабить і запряче Прусака. Однак се не пошкодило Прусам, а в додатку заключив Бісмарк союз з Італією. Дійшло до війни, в котрій Австрія утратила Венецію, а Пруси забрали Ганновер, Гессію, Нассау, Франкфурт з кавалком Баварії і задержали Шлезвіг-Гольштейн. Над прочими дрібними державами німецькими заперили собі Пруси верховодство. Давний лад в Німеччині упав. На розвалинах повстав Союз цівнічно німецький з особним парламентом, а з полудневими державами заключили Пруси тайний договір з огляду на грозячу французьку війну.

Під позором кандидатури князя Гогенцолернського на іспанський престол дійшло до війни з Францією в 1870 р. По побіді Прус оголошено в Версалю реорганізацію німецьких держав, а на чолі сполучених німецьких держав поставлено пруского короля з титулом німецького цесаря. Німеччина зросла о Альзацию і Лотарингію. Бісмарка за заслуги зробив король князем, підвищив йому грошеву дотацію і надав широкі добра — княжество Лявенбург.

По війні лопив Бісмарк вплив Папи на католиків, але з часом погодився з Римом.

В заграничній політиці був приятелем Росії до 1878 року, до берлинського конгресу, на котрім поладжувалося східну справу по російсько-турецкій війні. Відносини з Росією погіршилися. Тож Бісмарк заключив зараз в 1870 договір з Росією а в 1883 прийнято до союзу і Італію.

Крім єдності і могутності німецької держави сотворив він ще колюні і мореку силу Німеччини.

По смерті Вільгельма I. не мав Бісмарк на дворі вже давнього довіря. Теперішній цесар не годився в поглядах з Бісмарком в справах заграничної політики предовсім що до Англії і Росії і в справі соціалістів. Прийшли ще й иньші причини і Бісмарк мусів уступити в 1890 році.

НОВИНКИ.

— Намістник гр. Пін'ньський прибув вчора о год. 7. рано з Гумніск до Кракова.

— Вписи учеників до семінарії учит. в Сокалі і до рускої школи вправ відбудуться 29, 30. і 31. серпня. На курс приготівляючий будуть прийняті ученики, що скінчили з добрим поступом VI. класу шкіл 6 класових, або другий рік V. класу шкіл 5 класових, або також II. класу гімназіяльну, згідно реальної, — і мають скінчених 14 літ життя. Можуть однак бути прийняті на курс приготівляючий і такі ученики, що скінчили шестий рік науки в школах низшого типу і приватно доповнили недостаючі їм відомости. Від учеників, що хочать вступити на I. рік семінарії, вимагає ся укінченої з добрим поступом школи виділової, або IV. класу гімназіяльної, згідно реальної. — При вписі треба предложити: 1. метрику хресту в доказ укінчення 14. згідно 15 року життя; 2. останнє свідоцтво шкільне; 3. на случай перерви в науках, свідоцтво моральности за час перерви; 4. свідоцтво здоровля, виставлене повітовим лікарем. — Іспити вступні відбудуться 1. і 2. вересня. — Всі часописи краєві упрасяє ся о ласкаве повторене повисшого оповіщення.

— Оголошене. Почавши від 1. серпня 1898. можна буде пересилати до європейської Росії з великим княжством Фінляндським включно крім пересилок фрахтових також пакети поштові (colis postant) з поданою вартостістю або без тоїж до ваги 5 кілограмів. Виміна тих пакетів поштових буде відбуватися під усьлями обов'язуючими о міжнароднім обороті пакетовім. Деклароване вартості допущає ся лише до суми 50.000 франків. Оплата за перевіз пакетів поштових до Росії вносіть 88 кр., а належитість за забезпечення від пакетів з декларованою

вартостістю 5 кр. за кожних 300 франків (120 зр. в. а.) поданої вартості або часті тихже.

— Жертовлюбівість чеська. Ustredni Matice skolska (товариство для піддержання шкіл в Чехії) виказує в місяці липня жертви з всіх сторін краю на суму 8.399 зр. 70 кр. Деякі датки, іменно від товариств жіночих, вносіть 1000 зр., від Чехів з Чікаго 600 зр. Се значить: живий нарід!

— Статистика стипендій в Австрії. З 31. грудня 1896 р. було в Долитавщині 2.833 стипендійних фондаций для учащої ся молодіжи. Капітал фондацийний вносив 37.1 мільонів зр. Проценті вносили 1.2 мільонів, а розділялись на 7.660 стипендій. З того припадало на Чехію 773 фондаций з капіталом 11.749.368., з 1874 стипендіями в сумі 322.817 зр. Друге місце занимала Долішня Австрія з 417 фондациями о капіталі 9.326.994 зр. з 1368 стипендіями на суму 333.455 зр. Третє місце занимала Галичина з 288 фондациями о капіталі 4.826.412 зр. з 1024 стипендіями на суму 169.426 зр. Відтак ішла Морава (з капіталом 1.850.553 зр.), Тироль з Форарльбергом (1.976.890 зр.), Горішня Австрія (1.682.730 зр.), Стирія (1.655.310 зр.). Другі краї виказували фондацийний капітал низше 1 мільона. Последнє місце занимала Буковина з 41 стипендіями о капіталі 212.922 зр. з 122 стипендіями на суму 8.918 зр. (Statistische Monatschrift).

— Гербата трутиною. Один 46-літній панок, що вів життя цілком правильне, занедужав на очі. Покликалий лікар ствердив, що є то «амбліопія» і повстала з затровня. Недугу сю викикує тютюн і алкоголь. Недужий признав ся, що викурює денно 3 файки і пє одну шклянку пива — більше нічого. На порученє лікаря перестав курити і пити пиво, але то нічо не поправило і по двох місяцях очі зовсім не поправились. Тоді лікар заборонив недужому уживати гербати, котрої сей випивав 12 шклянок на день. Недужий послухав і в короткй часі дивився цілком добре. Показало ся, що «амбліопію» викикало затровє гербатою.

— Ворони зїли чоловіка. З Рудецкого пишуть нам: Не сталося се на степах Іртина, ані в краю Зулусів, ані на бовицях кубанських, а в Європі, в Австрії, в Галичині, в повіті рудецкім, 40 кроків від гостинця, на дорозі, що веде з Рудок до Новосілок, на полі рудецкого господаря-міщанина, Яця Когута. Пригода була така. В середу, 27. липня рано, вийшов Яць Когут жати своє жито. Ужав 20 снопів, коли нараз побачив трохи витовчене місце, а посеред того останки з чоловіка: кістяк розтрясений, трохи одежи полотняної і чоботи. Кістяк був проте чоловічий, але до тла обіджений, одна кісточка не держалась другої. Наполюханий Яць Когут дав о тім знати до міста, а як мені розказувало на полі, де се сталося, небавом потім прийшов на поле поліцей рудецкий з чоловіком і тачками, велів позбирати останки з кістяка, завезти на кладовище і поховати. Я був на місці пригоди 28. з полудня і питав двох людей рудецких, чи була судовая комісія на місці? Мені сказано, що ні, та що лише поліцей полагодив цілу справу. На місці пригоди найшов я ще один зуб і кілька чиколопків з пальців. Чи в чоботах не було тіла? — Не було — сказано мені, — лише кости. Я підняв кілька стебел жита, що лежали під трупом порудили і неначе поржавили з сукровиці, і пересвідчив ся, що на стеблах було житне колосе з цвітотом. Пригода мусіла проте довершити ся в часі, коли жито цвило, т. є. перед 7—8 неділями. Як би в одежі не найдено військової книжки на імя Антін Бачиняк, то може би лишило ся по віки загадкою, чий се був кістяк, обіджений до чиста воронами? По ниточці дійшов я трохи до клубка і довадав ся таке. Антін мав 27 літ, був хирлявий, а на весну набрав ся пропасниці. Бачиняків було трох братів, сиріт. Один з них сидить досі в Новосілках на ґрунті, який записав ему яко адоптованому синові пок. Химяк. Другий брат заробляв в Рудках і торік влізши в ріку, щоби скупатись, застиг в воді, здає ся, помер на удар серця. Антін Бачиняк служив в Рудках, давнійше у Федька Химяка, последнім часом у Яця Когута, на котрого поли і постигла его смерть. Перед рускими Зеленими святами (5. і 6. лат. червня) покликано Антона на дво-місячній вправи до Городка, але по причині недуги відпущено его зараз. Антін вернувся проте до Рудок в перших днях червня. Господар, у котрого він служив, дав ему на дорогу 50 кр., а брат Василь (Бачиняк) з Новосілок вручив ему тоді (перед покликанєм до війська) книжку військовою. Від сего часу, казала мені жінка Василя Бачиняка, ані я ані мій чоловік не бачили Антона. Коли я однакож став єї дальше допитуватись, она зізнала, що якась Олена (Павлів) сказала їй, що якийсь (?) хлоп бачив, як покій-

випробоване средство на катар. — Ділаючи знаменито, десінфекційно і холодачо, увільняє недужого дуже скоро від прикрої сеї долегливости.

Ціна коробки 25 кр.

Головний склад в аптиці

164 179—2

Табак ментолева,

Жигм. Рукера

під „Срібним Орлом“ у Львові.

ний ішов в жито. Хто се той хлоп був, я не мав часу розслідити, хоч надіюся, що розпитаю в людей. Мене лише те чудує, що ніхто досі не слідив за пропащим? Покійний вернувся в Комарна до Рудок, як кажуть, на тім самім форшпані, на котрім їхав на виправи військові. Візник каже, що Антона скинув в Рудках, де сей і служив. Догадуюся проте, що Антін був у свого давнього господаря, де служив, і що сей Яць Когут мусів чейже перший знати, що слуга его десь подівся. Він і повинен був дати знати місцевій поліції, що слуга его десь пропав. Відтак годі припустити, щоби Яць Когут від Зелених съїзав (5—6 червня) не був досі ані разу на своїм полі. А як був, то мусів був зачути смід від гнилого трупа. Про сей смід розказують нині рудецькі люди, що кождий з них его замичав. Другі знов кажуть: ми чудувалися, що над житом літають і крадуть гурмами ворони. Ми питали себе, чи де не буде війни? Чи суд рудецький поробив які кроки, щоби відгадати загадочну смерть Бачинюка? — Я не чув в Рудках. А думаю, що судя рудецький повинен був вже до сего часу починити деякі докозання. Знаю лише те, що староста рудецький велів слідити жандармам. Чи розслідать? — донесу вам. На всякий спосіб однак кож незвичайна се річ, щоби під повітовим містом, при дорозі, де люди снують ся раз-враз, де пастухи пасуть товар по межах, де люди обгортали недавно бульбу, де господарі рудецькі виходили, щоби побачити, чи не час вже жити жати — щоби посеред людьми, майже на їх очах, ворони з'їли чоловіка!

Телеграми.

Відень, 1. серпня. Др. о. Гробельський, крилошанин станіславської єпархії, посол з V. курії округу коломийського, повідомив президію ради державної, що складає мандат.

Відень, 1. серпня. Впевняють, що гр. Голуховський поїде на похорон кн. Бісмарка. Бавфі переслав родині кн. Бісмарка кондоленцію, таку саму депешу вислав і гр. Голуховський. — Цісар був дуже зворушений смертю кр. Бісмарка. Поручив сейчас вислати синам покійника кондоленційні депеші.

Берлін, 1. серпня. Цісар повертає з Берген і телеграфічно поручив вислати почесну сторожу до мощей Бісмарка в Фрідріхсруге. — Смерть Бісмарка викликала в цілій Німеччині глибокий жал. На будинках повівають чорні хоругви. Дневники згідно зазначають «незабуті заслуги покійника».

Париж, 1. серпня. З нагоди смерті Бісмарка пише Jour. Німці утратили частку своєї перемоги, а Франція свого поразення. Temps пише: Франція зуміє злишити ся до жалоби по своїм противнику. Сам однак бажає відплати, знайде її, наслухуючи велитних відгомонів того моря соціалізму, котре грозить залливом діла великого мужа.

Петергоф, 1. серпня. Румунський король і наслідник престолу від'їхав вчора до Москви. Цар і великі князі супроводили їх на залізничний дворець. Прапане було дуже сердечне. Ордер одержали від румунського короля: Муравев, охмістр двору Фридеріке, Побідоносцев, міністри Вітте, Горемікін і ген. Куропаткін.

Мадрид, 1. серпня. Коло місцевости Сео-Ургель показала ся товпа з 3000 карлістів. Вислано на них військо. В Манілі не достає живности і амуніції, проте обавляють ся, що місто не видержить атаки Американців. — Ген. Меріт, начальний вожд американських військ, прибув під Манілю з 5.000 вояків.

Вешінгтон, 1. серпня. Іспанці опустили Понсе (Порторіко) полишивши оружжя і амуніцію. Місто піддало ся. Мешканці витають Американців з ентузіазмом. Кораблі американські полонили до 70 менших іспанських кораблів. — З Санфранцеско відійшов новий транспорт війська до Манілі.

Зміна локалю.

Заложена фірма в року 1877-ім

Вольф Кавфман

перенесла ся з вулиці Трибунальської ч. 1. на ул. Лукасіньского ч. 4. (площа Каструм), філія ул. Театральна 16.

Ново відкритий

СКЛАД МЕБЛІВ

також і виписувальня

заосмотрена в всілякі знаряди почавши від найбогатших до найскромніших. Цілі урядження для покоїв до спання, сальонів, їдалень і др. — Меблі оріхові, ольхові, чорні, також залізні і гнуті, зеркала і т. д.

Ціни низькі і сталі.

З поважанем

В. Кавфман,

203 25—52 ул. Лукасіньского, ч. 4.

1000

туток цигаретових за 1 зр. поручає фабрика туток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

у Львові, вулиця Галицька число 12.

Замовляючим 5.000 туток разом опакowane і відсилка franco.

Галицький КРЕДИТОВИЙ БАНК

приймає вкладки на

КНИЖОЧКИ

і опроцентує їх по

4½% на рік.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовлення і посередничать в закупці:

Світло церковне

впроєст з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилок почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко ВІНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Пильні товари по умірених цінах. 75—?

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильніше уваглююване артистичного викінчення навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Кн. I. В. Щурат: «Мої Листи (поезії)». — Кн. II. Едгар По: Новелі (в перекладі Ів. Петрушевича).

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківський, Львів, вулиця Зиблікевича, число 34.

Новість! Новість!

„Дальновид“

(законно охоронений!)

Той дуже знаменито зладжений дальновид дає 10-кратне побільшене, яке лучає ся тільки при польових далековидах. Над подив величава дальновидь!! Всюди незмірні успіхи!! Особливо в подорожах і на прогулянках і т. п. Одна проба перевищить всякі очікування. Ціна удивляючо низка лише 2.75 зр. (франко) в елегантній етюд. Висилає за надісланем готівки, (також марками) або за посліплатою

C. SCHOLZ,

Wien, II, II. Kleine Pfarrgasse 31.

Просимо при замовленнях покликати ся на нашу газету.

Рудольф Ачкевич

швець,

у Львові, вулиця Сикстуска ч. 23. (стара почта)

поручає готову обув свого виробу, переважно для духовенства і ПП. військових — приймає також замовлення всілякого рода так місцеві як і з провінції.

На міру вистане старий оказ.

201 32—52

АНТІН ПІЗУНСЬКИЙ

Львів, Академічна 12.

Богато заосмотрений на кождий сезон

Магазин конфекції дамської

порукає завжди наймоднійші Сукні до проходу, Костюми ранні, Матини Шляфроки, Пенюари, Блюзки, Сорочки, Гальки з наймоднійших материялів, дешевше ніж деінде. 151 43—47

1000

туток цигаретових за 1 зр. поручає фабрика туток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

Львів, вулиця Галицька число 12.

Замовляючим 5.000 туток разом опакowane відсилка franco

Учитель

орган руского товариства педагогічн. двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірме ньска ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.